

KAMU YÖNETİMİNDE BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT) DESTEKLİ ORTAK YAPIM ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

THE BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ICT-ENABLED COPRODUCTION STUDIES IN PUBLIC
ADMINISTRATION

Ayşegül SAYLAM*

Öz

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT), vatandaş ve devletin ortak yapımına ilişkin girişimlerde (kamu politikalarının ve/veya hizmetlerinin geliştirilme, tasarlanma ve sunum süreci vb.) önemli bir aracı görevi üstlenmektedir. Günümüzde kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım girişimleri artmaktadır. Bu çalışmanın amacı da bu alanda ortaya çıkan literatürün, betimsel, kavramsal, sosyal ve entelektüel yapısına ilişkin genel resmini analiz etmektir. Bu amaçla Web of Science Core Collection (WoS) veri tabanında bulunan 170 çalışma, R istatistik programı kullanılarak bilimsel haritalama ve sistematikleştirilmiş literatür taraması ile analiz edilmiş, bu alandaki kavramsal, betimsel, sosyal ve entelektüel yapı irdelenmiştir. Çalışma bulguları, kamu yönetiminde artan BİT destekli ortak yapım girişimlerine yönelik çalışmalara rehberlik etme ve ilerdeki çalışmalara referans noktası olma amacı gütmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortak yapım, bibliyometrik analiz, bilgi ve iletişim teknolojileri, bilimsel haritalama, e-katılım, kamu yönetimi

Abstract

Information and Communication Technologies (ICTs) play a crucial role as facilitators in coproduction initiatives between citizens and the government, such as the development, design, and delivery processes of public policies and/or services. Nowadays, ICT-enabled coproduction initiatives in public administration are on the rise. The aim of this study is to analyze this emerging literature from descriptive, conceptual, social, and intellectual perspectives. To achieve this, 170 studies available in the Web of Science Core Collection (WOS) database were analyzed through scientific mapping and systematic literature review using the R statistical program. Within this context, the conceptual, descriptive, social, and intellectual structures within this field have been examined through biometric analyses. The findings of this study aim to guide research on the increasing ICT-enabled coproduction initiatives in public administration and serve as a reference point for future studies.

Keywords: Coproduction, bibliometric analysis, information and communication technologies, scientific mapping, e-participation, public administration

GİRİŞ

Günümüzde hem yerel hem de merkezi düzeyde kamu yöneticileri, vatandaşların kamu yönetimine katılımına daha çok özen ve ilgi göstermektedir. Kamu yöneticilerinin vatandaşın sesini kararlarında yükseltmesinde, demokratik söylemler, adil ve eşitlikçi karar alma, yönetim yaklaşımları, etkin ve etkili hizmet sunma, yönetime duyulan güveni artırma vb. saikler etkili olmuştur denilebilir. Geleneksel anlayışın tersine kamu yönetimine vatandaşın katılımı Devletin kamu hizmetlerinin tek üreticisi olma durumuna karşı çıkmaktadır. Özellikle yeni kamu yönetişimi yaklaşımı, kamu hizmetlerin tasarlanması ve sunumu sürecinde vatandaşın girdilerine önem vermekte, bu kapsamda kamu politikalarının yapımı ve uygulanması sürecinde demokrasi kavramını vurgulamaktadır (Osborne, 2006; Loeffler & Bovaird, 2018). Kamu hizmetlerinin oluşturulması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi amacıyla vatandaşın bilgi ve kaynaklara erişimi, kamu yöneticilerinin oluşan sorunlara daha iyi çözüm bulmasına fırsat sağlamaktadır. Bu sayede hem kamu yöneticilerinin dolayısıyla yürütmenin meşruiyeti sağlanabilmekte hem de vatandaşın devlete desteği artırılabilir.

BİT’de yaşanan değişim ve dönüşüm de daha fazla kitleye daha az maliyetle erişimi sağlayarak süreçleri otomatikleştirebilmektedir. Böylece daha verimli, kaliteli hizmet sunulması desteklenerek, daha iyi kararlar alınması temin edilebilmektedir. Özetle BİT sayesinde idare demokratik işleyerek faaliyetlerine meşruiyet kazandırabilmekte, vatandaş odaklı hizmet sağlayabilmekte ve yolsuzluğu azaltabilmektedir. Buna ek olarak, ekonomik işleyen bir idare, istenilen verileri daha geniş bir kitleden, daha az maliyetle temin ederek, kaynakları doğru kullanıp, daha hızlı karar verebilir ve olası sorunları önceden öngörerek proaktif işleyebilir (Saylam, 2021a). Kamu yönetimine elektronik vatandaş katılımı olarak adlandırılan bu süreç farklı düzeyde gerçekleştirilebilir (ayrıntılı bilgi için bkz. OECD, 2003; Birleşmiş Milletler, 2008; 2014). Bilgilendirmeden yetkilendirmeye kadar farklı düzeylerde gerçekleşen kamu yönetimine vatandaşın elektronik olarak katılımı, günümüzde hem vatandaşlar hem de kamu yöneticileri tarafından arzu ve talep edilmektedir. En üst düzeyde katılımı ifade eden modeller literatürde “birlikte yaratma (co-creation), ortak tasarım (co-design), ortak yapım (coproduction), ortak sunum (coprovision), birlikte yönetim (co-management), ortak yönetişim (co-governance), kitle kaynak fonlaması (crowdfunding), kitle algılama (crowdsensing), birlikte varoluş (coexist), kitle sıralama (crowdrating), kitle hizmet sağlama (crowdservicing)” adlar altında ele alınmıştır (Saylam, 2021a). Bu e-katılım modelleri, “kamu yönetiminde yaygın olarak kullanılmakta ancak e-katılım modellerinin kavramlaştırılmasında, ne olduğu konusunda, farklılıklarının ortaya çıkarılmasında uzlaşma veya fikir birliği bulunmamakta,

çoğu yazar bu kavramları kullanırken bu kavramsal farklılıklara dikkat etmemektedir. Literatürde bu modeller farklı adlar altında incelenmiş de ortak yapım e-katılım modeli altında ele alınmakta, birbiri yerine kullanılmakta veya böyle kullanıldığına yönelik bilgiye literatürde vurgu yapılmaktadır (ayrıntılı bilgi için bkz. Saylam, 2021b, s.105).”

Son yıllarda hükümetler iddialı dijital uygulamaları hayata geçirmekte (Clifton vd., 2020), hükümetler tarafından vatandaşların görüşlerine yönelik veriler dikkate alınmakta ve alanyazında arz ve talep odaklı ortak yapım girişimlerine yönelik çalışmalar yaygınlaşmaktadır. Bunun önemli bir izahı, teknoloji ve demokrasinin gelişimi yönündeki olumlu çabaların, kamu yönetimine vatandaşın en üst düzeyde katılımını sağlama girişimlerini kaçınılmaz olarak olumlu etkilemesi olarak ifade edilebilir. Bu nedenle dijital ortak yapım ekseninde kamu yönetimi çalışmaları, özel ve popüler bir alan olarak nitelendirilebilir. Bu çalışmanın gayesi de kamu yönetiminde çatı bir kavram olarak kullanılan elektronik vatandaş katılımı modellerinden BİT destekli ortak yapım modeline yönelik literatür analizi gerçekleştirmektir. Çalışmada bilimsel haritalama ve sistematikleştirilmiş literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın temel amacı, bibliyometrik analizler dahilinde, kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım modeli alanındaki kavramsal, betimsel, sosyal ve entelektüel yapıyı irdelemektir. Bu temel amaç ekseninde yapılan çalışmalarda hangi temaların ele alındığı, kamu yönetimi ve BİT destekli ortak yapım çalışmalarında hangi teknoloji türlerinin dikkate alındığı, kamu yönetimi ve BİT destekli ortak yapım çalışmalarında vurgulanan bir yönetim yaklaşımının olup olmadığı da değerlendirilmiştir. Bu kapsamda çalışmada ilk olarak kavramsal çerçeve başlığı altında kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım kavramı açıklanmış, ardından alanla ilişkili sistematik literatür analizlerine değinilmiştir. Sonrasında çalışmanın yöntemi, bulgular ve tartışmalara yer verilmiştir. Sonuç kısmında da araştırmanın bulgularına yönelik alanyazınla alakalı bazı çıkarımlarda bulunulmuştur.

1. Kavramsal Çerçeve

Menşei özel sektör olan ortak yapım kavramının kamu yönetimi alanında ortaya çıkışı ve gelişimi Parks ve arkadaşlarının 1981 yılında yayımladıkları “Consumers as Coproducers of Public Services: Some Economic and Institutional Considerations” adlı çalışmalarına dayanmaktadır. Çalışmalarında vatandaşları tüketici olarak adlandırarak, kamu hizmetlerinin ortak yapımında kurumsal ve ekonomik unsurlara odaklanmışlardır (Parks vd., 1981). Kamu yönetiminde ortak yapım ile ilgili farklı tanımlar mevcuttur (Ostrom, 1996; Ramirez, 1999; Bovaird, 2007; Brandsen & Honingh, 2015). Örneğin Brendson & Honingh (2015, s. 427) ortak yapım tanımını yaparken kamu hizmetlerinin belirlenmesinde vatandaşa vurgu yapmıştır. Ostrom da (1996, s.

1073) keza, vatandaşı kamu hizmetlerinin sağlanmasında bir girdi olarak hesaba katılmasına yönelik tanım yapmıştır. Ramirez (1999, s. 49) de ortak yapımı ortak üretilen bir değer olarak değerlendirmiştir. Bovaird (2007, s. 847) kamu hizmetlerinin sağlanmasında tüm paydaşların uzun vadeli iş birliğine odaklanmıştır. Çalışmalarda kamu hizmetlerinin kalitesini, verimliliğini artırmak amacıyla kamu hizmetlerinin tasarlanması, idare edilmesi, sunulması, değerlendirilmesi, geliştirilmesinde devlet dışındaki aktörlere, özellikle vatandaşın doğrudan katkısına vurgu yapılmaktadır. Literatürdeki tanımları ortak bir paydada tanımlamak gerekirse, kamu yönetiminde ortak yapım, kamu yönetimi alanındaki kararların alınmasında vatandaş ve yürütmenin beraber karar vererek, kamu hizmetlerin sunumu, iyileştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamaktır. BİT destekli ortak yapım ise, teknolojinin sunduğu imkanlardan yararlanılarak, kamu hizmetlerinin ve kararlarının planlanması, yürütülmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi amacıyla kamu kurum ve/veya idarelerinin, vatandaşla iş birliği yapması olarak tanımlanabilir. Burada teknolojinin gücü kullanılarak, kamu hizmetlerinin kalitesinin, verimliliğinin ve etkililiğinin demokratik yollarla artırılması amaçlanmaktadır. Örneğin Brezilya'nın Porto Alegre şehri'ndeki katılımcı bütçeleme sistemi ile vatandaş yerel bütçenin ne şekilde kullanılacağına dair karar verme sürecine aktif katılmaktadır (Avritzer, 2009). İspanya'nın Madrid şehrindeki "Decide Madrid" platformu ise vatandaşların şehir yönetimi ile alakalı doğrudan karar alma yetkisini kullandığı çevrimiçi bir uygulamadır (García & Parejo, 2019). New York şehrinin 311 Sistemi (Rose & Saebo, 2010), İngiltere'nin "fixMyStreet" platformu da (Holze & Kim, 2007) vatandaşların, yaşadığı şehirdeki sorunları iletmesi, çözüm ve öneri sunduğu, taleplerini iletmesi ortak yapım sistemleridir

Literatürde BİT destekli ortak yapımının, kamu değeri yaratma potansiyeline vurgu yapan (Criado & Gil-Garcia, 2019; Karkın & Cezar, 2024; Loeffler, 2021; Meijer & Boon, 2021; Meijer, 2021; Nieuwenhuizen & Meijer 2021;); e-demokrasinin (Linders, 2012; Nieuwenhuizen & Meijer 2021) bir parçası olarak gören çalışmalar yaygındır. Çalışmalar genel olarak teknolojinin ortak yapım çabalarını kolaylaştırma, kamu değeri yaratma özelliği üzerinde durmaktadır. Örneğin Loeffler (2021) 'ortak görevlendirme, ortak tasarım, beraber sunum ve beraber değerlendirme' olarak kategorize ettiği ortak yapım tipolojilerini, web teknolojilerin evrimi ile ilişkilendirerek verimlilik odaklı e-devletten, yönetim odaklı e-demokrasiye ve son olarak kamusal değer üretmeye odaklı dijital dönüşüme geçişi irdemiştir. Nieuwenhuizen & Meijer (2021) ise BİT destekli ortak yapımın ürettiği kamusal değerlere odaklanarak icracı yönetim, sorumlu yönetim ve uygun yönetim olarak üç tür ortak yapım modelini literatüre kazandırmışlardır. İcracı yönetim olarak adlandırdıkları ortak yapım türündeki değerleri

etkinlik ve verimlilik; sorumlu yönetim ortak yapım türünün değerlerini katılım, meşruiyet, şeffaflık, hesap verebilirlik; uygun yönetim ortak yapımının değerlerini ise bütünlük, eşitlik ve hukukilik olarak vurgulamışlardır.

Literatürde ‘e-katılım’ (Nawi vd., 2021; Santamaría-Philco vd., 2019), ‘e-devlet-e-katılım’ (Adnan vd., 2022; Shaikh vd., 2021), ‘kamu yönetimi-e-katılım’ (Steinbach vd., 2019), ‘kamu yönetimi- ortak yapım’ (Almedia vd., 2018; Garlatti vd., 2019; Mu vd., 2022; Palumba & Manesh, 2023), ‘Kamu hizmetleri-ortak yapım-kamu değeri’ (Palumbo & Manesh, 2023); ‘e-katılım-kamu değeri’ (Karkın & Cezar, 2024), ‘kamu hizmetleri-ortak yapım-maliyet etkinliği’ (Garlatti vd., 2019) gibi konularda sistematik literatür analizleri mevcuttur. Nawi vd., (2021) genel olarak e-katılıma yönelik yayınların sayısını, kaynak başlıklarını, kaynak ve belge türlerini ve yayınlanan belgelerin dilini, alanyazına en çok katkıda bulunan ülkeleri, kurumları ve yazarları incelemişlerdir. Nawi vd., (2021) e-katılımla alakalı çalışmaların 1980’lerde başladığını, ancak yayın sayısının 2003 yılında gelişim gösterdiğini tespit etmişlerdir. Yine Santamaría-Philco vd. (2019) tarafından, 2000-2019 zaman dilimindeki e-katılımın mevcut literatürü, sistematik bir şekilde haritalandırılma yoluyla irdelenmiştir. Shaikh vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada da e-katılım ve e-devlet ile ilgili 2003-2019 arasındaki literatür gelişimi bibliyometrik analiz kullanılarak haritalanmış, bu kapsamda alandaki en etkili dergiler, yazarlar ve makaleler sistematik şekilde analiz edilmiştir. Çalışmalarında, alandaki en etkili derginin Government Information Quarterly dergisi, Lee Jooho’nun da alandaki öncü yazar olduğu tespitinde bulunmuşlardır. E-devlet girişimlerini e-katılım perspektifinde çevreleyen konuları saptamaya yönelik benzer bir çalışma Adnan vd. (2022) tarafından 2010-2020 yılları arasındaki çalışmalar incelenerek gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada, bilgisayar öz yeterliliği ve algılanan kullanım kolaylığının, insanların e-devlet sistemlerini kullanıp kullanmama konusundaki isteklerinde temel yordayıcılar olduğu tespit edilmiştir. Kamu yönetimi ve e-katılıma yönelik sistematik literatür analizi 2002-2016 yılları arasındaki çalışmalar dikkate alınarak Steinbach vd. (2019) tarafından kaleme alınmıştır. Çalışmada, e-katılımın yaygınlaşma aşamaları benimsenme, uygulama ve kurumsallaşma olarak üç aşamada irdelenmiş ve analiz düzeylerine (mikro, orta ve makro) ilişkin literatür, sistematik bir şekilde ele alınmıştır. Mu vd. (2022) tarafından da teknolojik faktörlerin ortak yapımı nasıl etkilediğine yönelik sistematik literatür analizi yapılmıştır. Çalışmalarında teknolojik faktörlerin ortak yapımda kullanılmasının, değer yaratmayı olumlu şekilde etkilediğini saptamışlardır. 1998-2016 yılları arasındaki dijital hizmetlerin ortak yapımına ilişkin yayınları sistematik şekilde irdeleyen çalışma, Almedia vd. (2018) tarafından alanyazında yerini almıştır. Doğrudan BİT

destekli ortak yapım ve kamu yönetimi alanındaki çalışmalara ilişkin sistematik literatür analizi Clifton vd. (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma 2003-2018 yılları arasındaki çalışmaları sistematik şekilde analiz etmiştir. Çalışmada, BİT destekli kamu hizmetlerinin ortak yapımına olanak sağlayan ve engelleyen faktörler irdelenmiştir. Ortak yapımda devletin karşılaştığı engeller ve kolaylaştırıcı faktörler, finansal ve teknik kapasite, yasal konular, hükümet kültürü olarak ortaya çıkmıştır. Vatandaş açısından BİT destekli ortak yapımda ortaya çıkan engeller ve kolaylaştırıcı faktörler ise de teknik beceri, demografik unsurlar, vatandaşlık kültürü ve sosyal dinamikler olarak tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere, literatürde bu alana yönelik sistematik literatür analizleri mevcut olmakla birlikte çalışmanın konusu (BİT destekli ortak yapım ve kamu yönetimi) ve amacına yönelik doğrudan herhangi bir çalışmaya hem Türkçe hem de yabancı literatürde rastlanmamıştır.

Günümüzde Devlet, daha önce de ifade edildiği gibi demokrasinin gelişmesi ve teknolojinin sağladığı kolaylıklar sayesinde sadece elektronik hizmetler sağlayan bir aygıt değil, vatandaşın kamu yönetiminde söz sahibi olduğu bir gelişim yaşamıştır. Bu çalışma da en üst düzeyde kamu yönetimine katılımı sağlayan BİT destekli katılım modellerinden ortak yapım alanındaki literatürün yapısına yönelik sosyal, entelektüel, betimsel ve kavramsal analizler sunmaktadır. Bu anlamda diğer çalışmalardan farklı olarak alandaki boşlukları, araştırma eğilimlerini, etki faktörlerini, ağ analizlerini ve baskın temaları göstererek gelecekteki çalışmalara ve politika geliştirme girişimlerine yön verme potansiyeline sahiptir.

2. Araştırma Yöntemi

Çalışmada bilimsel haritalama ve sistematikleştirilmiş literatür taraması yapılmıştır. Bu kapsamda bibliyometrik analizler dahilinde bu alandaki kavramsal, betimsel, sosyal ve entelektüel yapıya bakılmıştır. Kavramsal, betimsel, entelektüel ve sosyal yapı analizi yoluyla yapılan bilimsel haritalama, bibliyografik verileri değerlendirerek bir konunun bilgi yapısını ve dinamiklerini gösterebilmekte etkindir (Aria & Cuccurullo, 2017). Sistematik literatür analizlerinde bibliyometrik analiz tekniği, ilgili alanyazındaki yayınların sayısal analizini yapan (Lawani, 1981), literatür analizi için güvenilir ve etkili (Ellegaard & Wallin, 2015), belli alanyazının genel resmini çizen (Thelwall, 2008), çalışmaların tanımlanması ve analiz edilmesine yardımcı bir yöntemdir (Zupic & Cater, 2015). Çalışmada, kavramsal ve betimsel yapıyı irdelemek için temel meta veriler (anahtar kelime, özet ve başlık) kullanılmıştır. Ayrıca alanyazındaki sosyal yapı ve entelektüel yapıya yönelik bilgiler de analiz edilmiştir.

Bibliyometrik araştırma kullanılarak yapılan sistematik literatür analizlerinde, veri tabanlarından çalışmaların tespiti, titizlikle yapılması gereken önemli bir aşamadır. Bu sürecin

hızlı, sistematik, güvenilir bir şekilde yapılması gerekmektedir. Çalışmada da aşağıda belirtilen süreç, bu alanda çalışan iki öğretim üyesi tarafından da kontrol edilmiştir. Araştırma kapsamında R Studio programı ve bu programdaki bibliometrix kütüphanesi (Aria & Cuccurullo, 2017) kullanılmıştır. Bibliyometrik, VOSviewer'a göre kıyasla daha sağlam, çok yönlü, kullanıcılar tarafından kişiselleştirme yeteneğine sahip, birden fazla veri tabanındaki dosyaları kullanarak analiz edebilen, geniş veri tabanından dosya kabul eden ve özel analizler sunan bir kütüphanedir (Arruda vd., 2022, s. 394). Çalışmada biblioshiny ara yüzü kullanılarak ilgili analizlerin raporlaştırılması ve görselleştirilmesi sağlanmıştır. Araştırmada WoS veri tabanında taranan yayınlar esas alınmıştır. Bibliyometrik çalışmalarda kullanılacak veri setlerinin elde edilmesi için WoS, Scopus, Dimensions, Openalex, PubMed, Cochrane Library gibi veri tabanları mevcuttur. Bunlardan WoS, en kapsamlı veri tabanlarından biri olarak, dünya genelindeki çalışmaların atıflarını tarayan ve veri setlerinin elde edilmesine olanak sağlayan analitik, nitelikli ve güvenilir bir veri tabanıdır (Liv vd., 2018). Çalışmaların taranmasında belli bir yıl aralığı belirtilmemiştir. Bir diğer deyişle, 14 Nisan 2024'den önceki çalışmalar esas alınmıştır. Çalışmada en üst düzeyde elektronik vatandaş katılımı modellerinden ortak yapıma yönelik çalışmalar analiz edilmek istenmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, en üst düzeyde katılım modelleri “farklı adlar altında incelense de ortak yapım e-katılım modeli altında ele alınmakta, birbiri yerine kullanılmakta veya böyle kullanıldığına yönelik bilgiye literatürde vurgu yapılmaktadır (ayrıntılı bilgi için bkz. Saylam, 2021b, s. 105).” Bu kapsamda çalışmada, en üst düzeyde katılımı ifade eden e-katılım modellerinden şemsiye kavram ‘BİT destekli ortak yapım ve kamu yönetimi’ ile alakalı çalışmalar dikkate alınmıştır. Çalışmanın temel amaçları aşağıdaki gibidir:

- BİT destekli ortak yapım çalışmalarındaki genel betimsel durumu tanımlamak,
- Kamu yönetiminde en üst düzey katılım modellerinden biri olan BİT destekli ortak yapım çalışmalarındaki kavramsal yapıyı ağaç haritalama, trend konular, tematik haritalama ile analiz etmek,
- Kamu yönetiminde en üst düzey katılım modellerinden biri olan BİT destekli ortak yapım çalışmalarında sosyal yapıyı ülkelere ait iş birliği ağı ile açıklamak,
- Kamu yönetiminde en üst düzey katılım modellerinden biri olan BİT destekli ortak yapım çalışmalarında entelektüel yapıyı ‘birlikte ve doğrudan atıf analizi’ ile irdelemektir.

Çalışmada, bu hedefler doğrultusunda, kamu yönetiminde en üst düzey katılım modellerinden biri olan BİT destekli ortak yapım çalışmalarında kavramsal olarak hangi konuların çalışıldığı

irdelenmeye çalışılmıştır. Buna ek olarak, bu kavramsal yapı içerisinde Kamu yönetimi ve BİT destekli ortak yapım çalışmalarında belli teknoloji ve yönetim yaklaşımının vurgulanıp vurgulanmadığına yönelik bazı değerlendirilmeler de yapılmaya çaba sarf edilmiştir.

Yukarıda bahsedilen amaçları gerçekleştirmek için aşağıdaki kelime kombinasyonlarıyla WoS'ta tarama yapılmıştır:

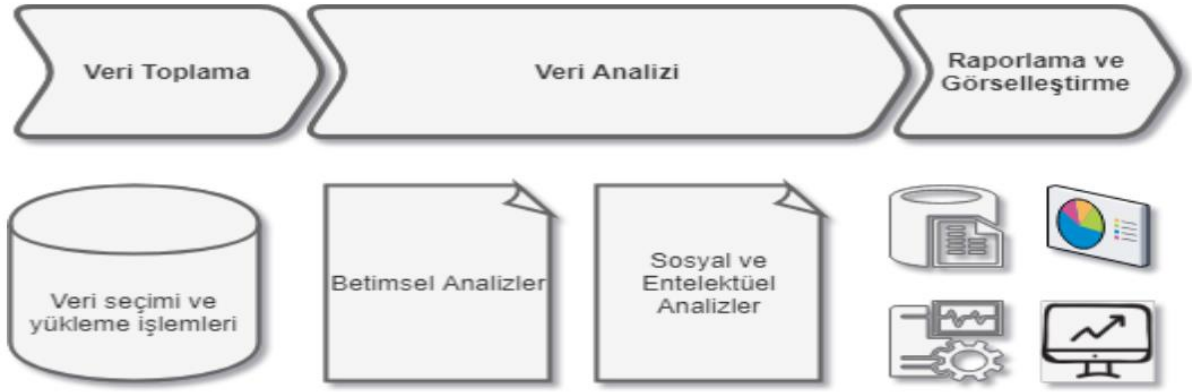
- ("coproduction" or "codesign" or "cocreation" or "crowdsourcing") and ("public administration" or "public sector" or "public service") and (techn* or ICT or "digital coproduction" or "digital participation") sonuç: 132 çalışma
- ("coproduction" or "codesign" or "cocreation" or "crowdsourcing") and ("public administration" or "public sector" or "public service") sonuç: 586 çalışma
- "coproduction" and ("public administration" or "public sector" or "public service") sonuç: 489 çalışma
- "coproduction" and ("public administration" or "public sector" or "public service") and (tech* or ICT or "digital participation" or "digital coproduction") sonuç: 92 çalışma

Giriş kısmında belirtildiği üzere literatürde ortak yapım kavramı, ortak dizayn, ortak yapım ve kitle kaynak kavramları ile eş değer kullanılabilir. Bu nedenle ortak yapım kavramına yönelik kodlamalara, bu kavramlar da eklenerek olası literatür ayrıntılı irdelenmiştir. Buna ek olarak bazı çalışmalarda kamu yönetimi yerine kamu sektörü, kamu hizmeti kavramı kullanıldığı için alandaki çalışmaları tespit etmek için geniş bir kodlama da uygulanmıştır. Kamu yönetimi alanındaki tüm ortak yapım çalışmalarının da incelenip teknoloji ile alakalı olanların da seçilmesi için 586 çalışma da tek tek irdelenmiştir. Daha önce de ifade edildiği gibi kamu yönetimi ve BİT destekli ortak yapım konusuyla alakalı doğrudan çalışmalara erişmek amacıyla bahsi geçen kelimeler için temel meta veriler (başlık, özet ve anahtar kelime, keyword plus) kullanılmıştır. Yine çalışma ile alakalı tüm çalışmalara erişim için ortak yapımla literatürde çoğu zaman eş anlamlı olarak kullanılan diğer katılım modelleri de taramaya dahil edilmiştir. Bu katılım modelleri 'co-' olarak da yazıldığı için aynı kombinasyonlar 'co-' eki ile de taranmıştır. Çalışmada ampirik ve kavramsal (conceptual) katkılar esas alınmış, editöre mektup, sistematik literatür analizleri ve yorumlar dışlanmıştır. Çalışmadaki amaçlar dikkate alınarak 'kamu yönetimi, katılım, teknoloji ve ortak yapım'la alakalı çalışmalar esas alınmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen çalışmalar (yukarıda belirtilmiş) tek tek irdelenmiş (gerek duyulması halinde tüm metin incelenerek), aynı çalışmalar elenmiş 'ortak yapım, teknoloji ve kamu yönetimi' ile alakalı doğrudan çalışmalar seçilmiştir (İlgili çalışmaların belirlenmesi ve seçiminde uygunluk kriterlerine yönelik aşamalar için bkz. Tablo 1). Analiz sonucunda bu

alandaki (170) çalışma analize tabi tutulmuştur. Elde edilen çalışmalarla, alanyazının genel bir resmini çizmek için betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz kullanılarak alanyazınla alakalı genel yapıya ilişkin sayısal ve istatistiksel veriler analiz edilmiştir. Kamu yönetimi en üst düzey katılım modellerinden biri olan BİT destekli ortak yapım çalışmalarındaki kavramsal yapı, ağaç haritalama, trend konular ve tematik haritalama ile görselleştirilmiştir. Çalışmalardaki sosyal yapı, ülkelere ait iş birliği ağı ile açıklanmıştır. Son olarak, çalışmalardaki entelektüel yapı, birlikte ve doğrudan atıf analizi ile irdelenmiştir (Çalışmada kullanılan genel bibliyometrik iş akış süreci için bkz. Şekil 1). Çalışmanın sonraki bölümünde bulgulara yer verilmiştir.

Şekil 1. Bibliyometrik iş akış süreci

(Kaynak: Atabay ve İçigen, 2021, s. 508)

Tablo 1. İlgili çalışmaların belirlenmesi ve seçiminde uygunluk kriterlerine yönelik aşamalar

Doğrudan çalışmalara erişim için belirlenen kelimeler/kavramlar ve kelime/kavram kombinasyonlarının, başlık, özet ve anahtar kelimelerde taranması ve keywords plus'ların da değerlendirilmesi
Kombinasyonlardan elde edilen aynı çalışmaların elenmesi
Her bir kelime kombinasyonundan elde edilen çalışmaların manuel olarak değerlendirilmesi
Çalışmaların vatandaş katılımı ile alakalı olduğunun doğrulanması
Ampirik ve kavramsal çalışmaların dikkate alınması, editorials, kitap inceleme, yorum, sistematik literatür analizleri vb. çalışmaların dışlanması
Doğrudan 'kamu yönetimi, ortak yapım ve teknoloji' ile alakalı çalışmaların seçimi, gerektiğinde tüm metinlerin irdelenmesi
Çalışmaların hedeflerle örtüşmesine yönelik son kontrol

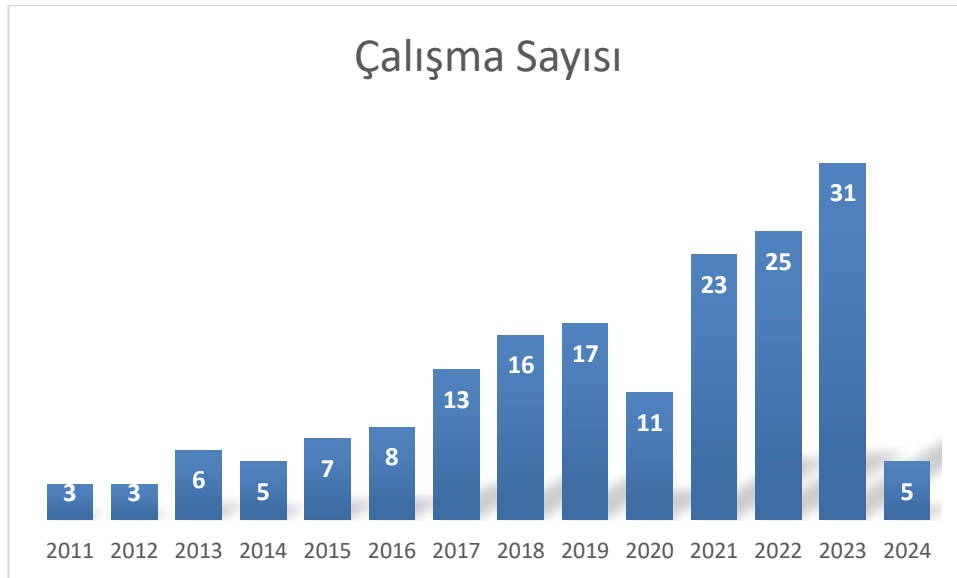
3. Bulgular ve Tartışmalar

Bu bölümde WoS'ta yer alan, kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapıma yönelik çalışmalara ilişkin sırasıyla betimsel, kavramsal, sosyal ve entelektüel yapıya ait bulgulara ve analizlere yer verilmiştir.

3.1. Genel betimsel bulgular

WoS veri tabanında kamu yönetimi alanyazınına BİT destekli ortak yapım kavramının, teknolojinin gelişimine paralel 2011 yılından itibaren giriş yaptığı görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmaların 2020 yılından itibaren önemli ölçüde arttığı tespit edilmiştir (bkz. Grafik 1). Yapılan yayınlar 106 farklı kaynaktan yer almış ve yayın başına ortalama 26,85 atıf aldığı izlenmiştir. Bu çalışmaların yayınlanma tarihi üzerinden ortalama 4,5 yıl geçtiği gözlemlenmiştir. 170 çalışmanın yaklaşık %80'ini (135) dergi makaleleri oluşturmuştur. Çalışmaların referanslarında geçen değişik çalışmaların toplamı 7343'tür. Çalışmaların yazarları 517 değişik anahtar kelime seçmişlerdir. 170 çalışmanın %24'ü (f=40) tek yazarlı olarak yayınlanmıştır. Alanyazına 421 farklı yazar katkı sağlamış ve bu çalışmalarda 2,85 eş yazar ortalaması ile katkı sağlandığı görülmektedir (bkz. Tablo 2).

Grafik 1. Yıllara Göre Çalışma Sayısı

Tablo 2. Kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapıma ilişkin yazılmış literatüre ait betimsel veriler

Tanım	Sonuçlar
Verilerle İlgili Genel Bilgi	
Zaman Aralığı	2011:2024
Kaynak (Dergi, kitap vb.)	f=106
Doküman Sayısı	f=170
Yıllık Büyüme Oranı	f=4,01
Ortalama Yayın Yaşı	f=4,57
Yayın Başına Ortalama Atıf	f=26,85
Referanslar	f=7349
DOKÜMAN İÇERİĞİ	
Keywords Plus	f=345
Anahtar Kelime	f=517
YAZARLAR	
Yazar Sayısı	f=421
Tek Yazarlı Yayınlardaki Yazar	f=35
Yazar İş Birlikleri	
Tek Yazarlı Yayın	f=40
Yayın Başına Eş Yazar	f=2,85
Uluslararasılık Oranı %	28,24
DOKÜMAN TÜRLERİ	
Makale	f=132
Yayınlanmış Bildiri	f=35
Derleme ¹	f=3

3.1.1. Yazar ve çalışmalara ait bulgular

Çalışmanın amacına yönelik elde edilen veri setinde, en çok atıf alan yazarlar, alanyazındaki etkin yazarları tespit etmek amacıyla irdelenmiştir. En çok atıf alan yazarlar arasında, A. Chatfield, A. Paletti, S. Royo, A. Cordella, C. Leleux görülmektedir. Ancak veriler, yazar atıf sayılarının, index anlamında da birbirine yakın olması gerekçesiyle, yazarlar arasında ön plana çıkan herhangi bir yazarın olduğunu desteklememektedir (bkz. Tablo 3). Yazarların kurumları esas alınarak yapılan analizde de en çok atıf alan ülkenin ABD (Amerika Birleşik Devletler)

¹ Bu üç çalışma alanyazında sistematik literatür analizi olmadığı için çalışmaya eklenmiştir. Çalışmalardan biri alan araştırması, diğer ikisi de kavramsal çalışmalardır.

olduğu görülmektedir. Ardından yine Anglosakson ülkelerden Birleşik Krallık ve Avrupa ülkelerinden Hollanda bu alanda en çok atıf alan ülkelerdendir (bkz. Tablo 4).

Tablo 3. En çok atıf alan yazarlar

Yazarlar	h_index	g_index	m_index	TA	YS	YB
Chatfield, A.	5	5	0,417	316	5	2013
Paletti, A.	4	4	0,444	117	4	2016
Royo, S.	4	4	0,4	357	4	2015
Cordella, A.	3	3	0,375	101	3	2017
Leleux, C.	3	3	0,429	80	3	2018
Mergel, I.	3	3	0,429	161	3	2018
Reddick, C.	3	3	0,3	164	3	2015
Ansell, C.	2	2	0,4	115	2	2020
Castelnovo, W.	2	3	0,222	147	3	2016
Clark, B.	2	2	0,167	161	2	2013

TA: Toplam atıf, YS: Yayın sayısı, YB: Yayın başlangıcı

Alanyazında yapılan çalışmalar, bu çalışmalara yapılan atıf sayıları ve index değerleri irdelendiğinde GIQ (Government Information Quarterly) dergisinin, tüm metriklerde belirgin şekilde önde olduğu görülmektedir. Public Management Review, Information Polity ve Administrative Sciences dergilerinin bu alandaki yayınlarının başlangıç yıllarının görece geç olmasına rağmen, h, g ve m index değerleri incelendiğinde alana katkıları dikkate değerdir (bkz. Tablo 5).

Tablo 4. En çok atıf alan ülkeler

Ülke	TC	Average Article Citations
USA	1294	53,90
UNITED KINGDOM	830	41,50
NETHERLANDS	438	36,50
SPAIN	427	32,80
AUSTRALIA	315	39,40
ITALY	238	15,90
CHINA	223	18,60
GERMANY	134	16,80
KOREA	130	32,50
AUSTRIA	103	17,20

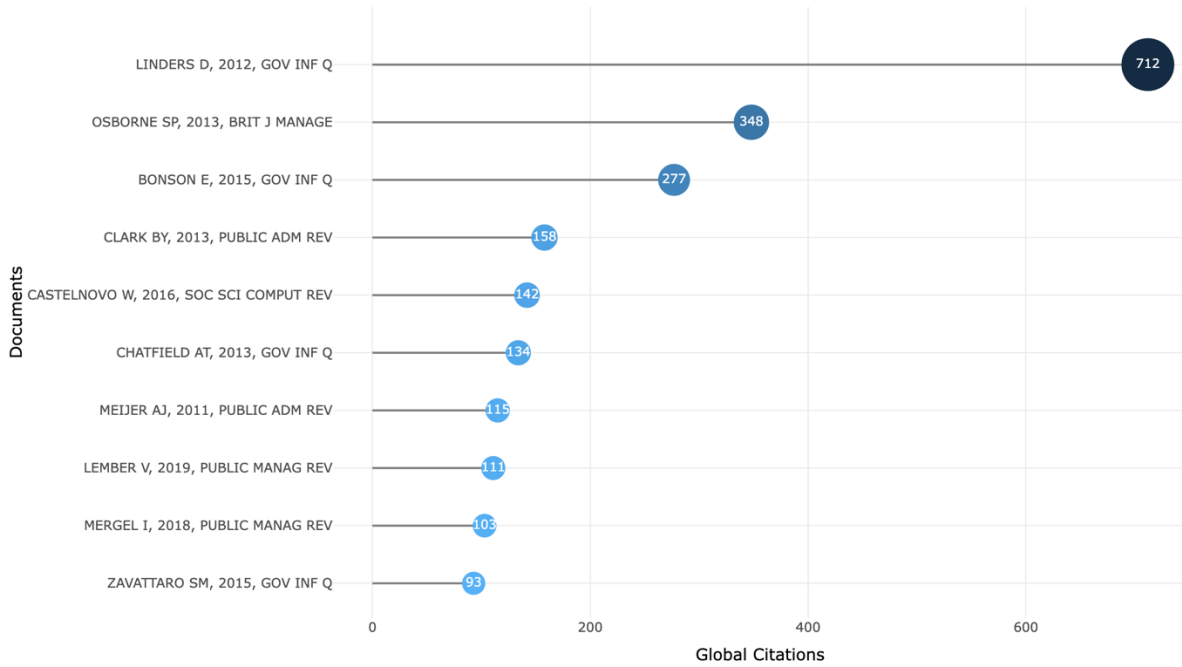
Tablo 5. En çok atıf alan kaynaklar

Kaynaklar	h_index	g_index	m_index	TA	YS	YB
Government Information Quarterly	13	18	1	1687	18	2012
Public Management Review	6	9	0,857	297	9	2018
Public Administration Review	5	7	0,357	348	7	2011
Information Polity	3	4	0,429	99	4	2018
International Journal Of E-Planning Research	3	3	0,231	37	3	2012
Public Administration	3	4	0,6	79	4	2020
Administrative Sciences	2	5	0,5	31	6	2021
Dg.O 2017: The Proceedings of the 18th Annual International Conference on Digital Government Research: Innovations and Transformations in Government	2	3	0,25	21	3	2017
E-Participation in Smart Cities: Technologies and Models of Governance for Citizen Engagement	2	2	0,333	5	2	2019
Electronic Commerce Research	2	2	0,2	47	2	2015

TA: Toplam atıf, YS: Yayın sayısı, YB: Yayın başlangıcı

Veri setindeki çalışmalardan Linders (2012) ve Osborne & Strokosh (2013)'un çalışmaları dünyada en çok atıf alan yayınlardan olmuştur (çalışmalara yönelik ayrıntılı bilgi için bkz. Tablo 6).

Şekil 2. Genel atıf sayısı

Tablo 6. En çok atıf alan yayımlar

Yayın Yazar/yazarları	Yayın	Konu/Amaç	Bulgu(lar)
Linders, 2012	“From E-Government to We-Government: Defining a Typology for Citizen Coproduction in the Age of Social Media”	e-demokrasi ekseninde özellikle kamu yönetiminde, teknoloji ve ortak yapım ilişkisini incelemek	İlgili literatürü irdelerek, “Vatandaş Kaynak Kullanımı”, “Platform Olarak Hükümet” ve “Vatandaş Kaynak Kullanımı” ve “Platform Olarak Hükümet” Kendin Yap Hükümeti olarak ortak yapım tipolojileri önermektedir.
Osborne ve Strokosh, 2013	“It Takes Two to Tango? Understanding The Coproduction of Public Services by Integrating the Services Management and Public Administration Perspectives”	Kamu hizmetlerinin ortak yapımı için teknolojinin önemini de vurgulayarak teorik bir model üretmek	Tüketici, katılımçı, güçlendirilmiş olarak, üç tür ortak yapım modeli önermektedir.

Bonson vd., 2012	“Citizens' Engagement on Local Governments' Facebook Sites. An Empirical Analysis: The impact of Different Media and Content Types in Western Europe”	Medya ve içerik türlerinin paydaşlarının Batı Avrupa yerel yönetimlerinin Facebook sayfasına katılımı üzerindeki etkisini ölçmek	Medya ve içerik türlerinin paydaşların Facebook'a katılımı üzerinde etkisi olduğunun tespit edilmesi
Clark & Brudney, 2013	“Coproduction of Government Services and The New Information Technology: Investigating the Distributional Biases”	İletişimdeki gelişimin, vatandaşların kamu hizmetlerinin ortak yapım girişimlerine katılma yeteneğine etkisini irdelemek	Vatandaşların yerel hizmet ihtiyaçlarının belirlenmesinde ve raporlanmasında tamamlayıcı bir rol oynadığı verisinin elde edilmesi
Castelnovo vd., 2016	“Smart Cities Governance: The Need for a Holistic Approach to Assessing Urban Participatory Policy Making”	Akıllı kent karar alma politikalarında, teknoloji ve vatandaş katılımının önemini açıklamak	Akıllı şehir yönetiminde karar alma sürecinde vatandaş ve teknolojinin kamu değeri yaratma ve demokratik katılımı artırıp süreci etkinleştirilmesi bulgusunun saptanması
Chatfield vd., 2013	“Tsunami Early Warnings via Twitter in Government: Net-Savvy Citizens' Co-Production of Time-Critical Public Information Services”	Acil durum yönetiminde kamu hizmetlerinin iyileştirilmesinde ve yerine getirilmesinde sosyal medya (Twitter) üzerinden ortak yapım girişimlerini değerlendirmek	Vatandaşların sosyal medya üzerinden ortak yapım girişimlerinin zaman açısından kritik kamu bilgi hizmetlerinin sağlanmasında kamu yönetiminin etkinliğine olumlu etkisinin tespiti
Meijer, 2011	“Networked Coproduction of Public Services in Virtual Communities: From A Government-Centric to a Community Approach to Public Service Support”	Sanal toplulukların ortak yapım girişimlerinin hükümet merkezli kamu hizmeti sunumuna katkısı olup olmadığını irdelemek	Sanal topluluklar hem deneysel bilgi alışverişini hem de sosyal-duygusal desteği teşvik ettikleri için hükümet merkezli kamu hizmeti sunumuna önemli bir katkı sağlamaktadır verisinin elde edilmesi
Lember vd., 2019	“The Potential Impacts of Digital Technologies on Co-Production and Co-Creation”	Ortak yapım girişimlerinde teknolojinin etkisini incelemek	Teknolojinin ortak yapıma yönelik olumlu ve olumsuz etkileri tespit edilmiştir.
Mergel, 2018	“Open Innovation in the Public Sector: Drivers and Barriers for the Adoption of Challenge.Gov”	Challenge.gov gibi Çevrimiçi Açık İnovasyon (OI) platformlarındaki ortak yapım ilişkilerinin kamu yönetimine etkisini açıklamak	Kamu hizmetlerinin ortak yapımında challenge.gov gibi platformların engelleri ve kolaylaştırıcıları ortaya konmuştur.
Zavattaro vd., 2015	“A Sentiment Analysis of U.S. Local Government Tweets: The Connection Between Tone and Citizen Involvement”	Sosyal medyanın vatandaşla yerel yönetim arasındaki iletişime etkisini irdelemek	Yerel yöneticilerin olumlu tavrı, başarılı sosyal medya iletişim planının yerel yönetimle vatandaş arasındaki ortak yapım ilişkisini olumlu etkilediğinin tespit edilmesi

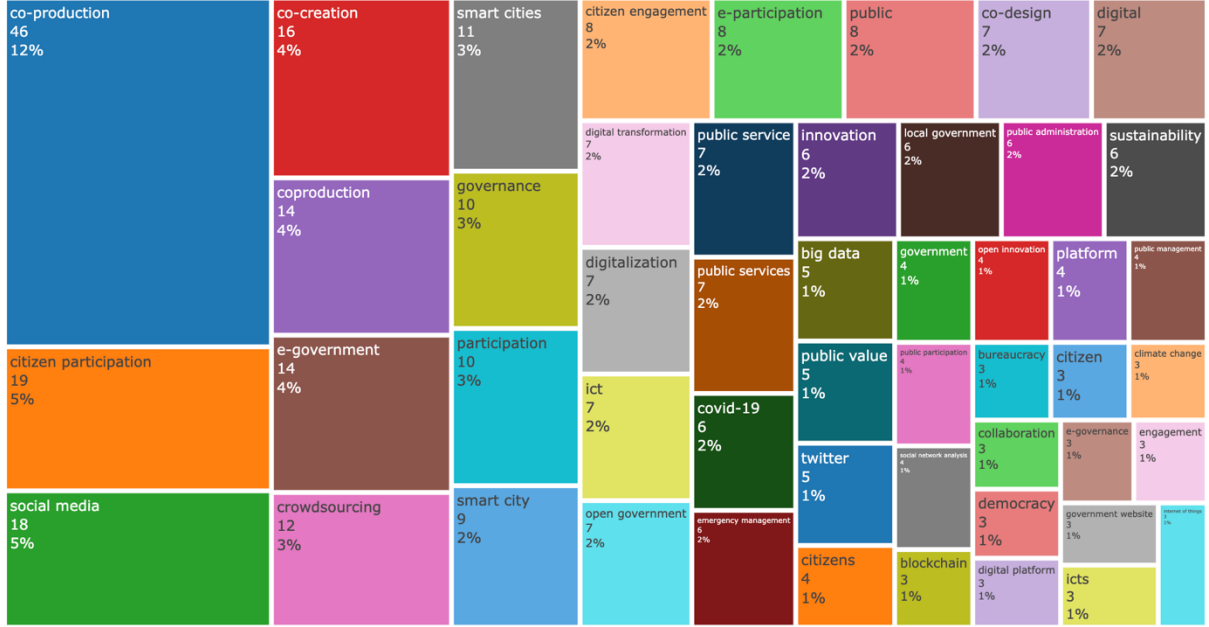
Veri seti içerisindeki en çok atıf alan yayınlar irdelendiğinde, yayınların ortak özelliğinin kamu hizmetlerinin ortak yapımında teknoloji ilişkisini incelemeleridir. Bu konular bazı çalışmalarda yerel yönetim (Bonson vd., 2012; Clark & Brudney, 2013; Zavattaro vd., 2015), acil durum yönetimi (Chatfield vd., 2013), kent yönetimi (Castelnovo vd., 2016) ve e-devlet (Linders, 2012) özelinde ele alınmıştır. Kullanılan teknoloji açısından da bazı çalışmalar özellikle sosyal medyaya (Bonson vd., 2012; Chatfield vd., 2013; Linders, 2012) ayrı önemiyet göstermiştir.

3.2.Kavramsal yapıya yönelik bulgular

Bu araştırma kapsamında analize tabi tutulan çalışmalarda kavramsal yapıya yönelik ilk olarak kelimelerin yüzde dağılımlarını ifade eden ağaç haritası kullanılmıştır. Bu harita desteğiyle çalışmalarda kullanılan en çok anahtar kelimeler, yüzdeler halinde görselleştirilmiştir. Ağaç haritası irdelendiğinde, ortak yapım kavramı ile literatürde çoğu zaman birbirine yakın kullanılan ortak yaratım, kitle kaynak ve az oranda olsa da ortak dizayn kavramlarının da kullanıldığı görülmektedir. Bu kapsamda ortak yapım kavramı ile ilişkilendirilen e-katılım modellerinin ortak yaratım, kitle kaynak ve ortak dizayn olduğu söylenebilir. Kavramsal olarak kamu yönetiminde çalışılan temaların ise e-devlet, akıllı kentler, kamu hizmetleri, acil durum yönetimi, Covid-19, iklim değişikliği, yerel yönetimler, açık hükümet olduğu söylenebilir. ‘Sosyal medya teknolojileri, dijital platform, Twitter, sosyal network analizleri’ anahtar kelimeleri, ‘sosyal medya teknolojileri’ olarak bir tema olarak kümeleştirilse, alanyazında bu temanın yoğun çalışılan alanlardan biri olduğu ifade edilebilir. Çalışmanın niteliği açısından da kullanılan teknolojilerin kavramsal yapısı irdelendiğinde ‘sosyal medya teknolojileri, büyük veri, nesnelerin interneti, blokzinciri’nin’ alanyazında anahtar kelimeler olarak seçildiği görülmüştür. Herhangi bir yönetim yaklaşımının anahtar kelimelerde kullanımına yönelik ağaç haritası irdelendiğinde yönetim ve kamu değeri yaklaşımının anahtar kelime olarak kullanıldığı tespit edilmiştir (bkz. Şekil 3).

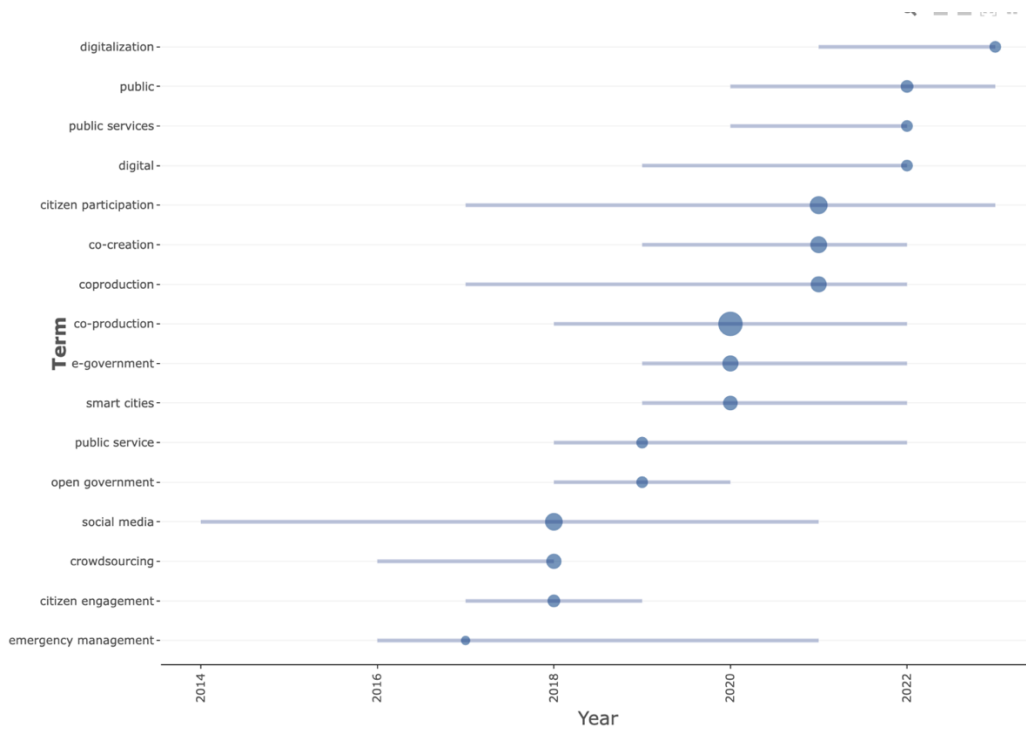

Şekil 3. Kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım çalışmalarına yönelik anahtar kelimeler

Alandaki anahtar kelimelerin zaman içindeki popülerliğini araştırmak için trend analizinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda trend konular ekseninde anahtar kelimeler kavramsal olarak değerlendirilmiş ve sosyal medya, kamu hizmetleri, acil durum yönetimi kavramlarının kamu yönetiminde BİT Destekli ortak yapım çalışmalarında trend olduğu görülmüştür. Ortak yapım aracı olarak sosyal medya kavramının, alanda uzun zamandır kavramsal olarak kullanıldığı, 2014-2021 yılları arasında özellikle 2018 yılında (f=18) kullanım sıklığının yüksek olduğu söylenebilir. Keza acil durum yönetiminin de alanda kavramsal olarak uzun süredir (2016-2021) kullanılmış olduğu ifade edilebilir (bkz. şekil 4).

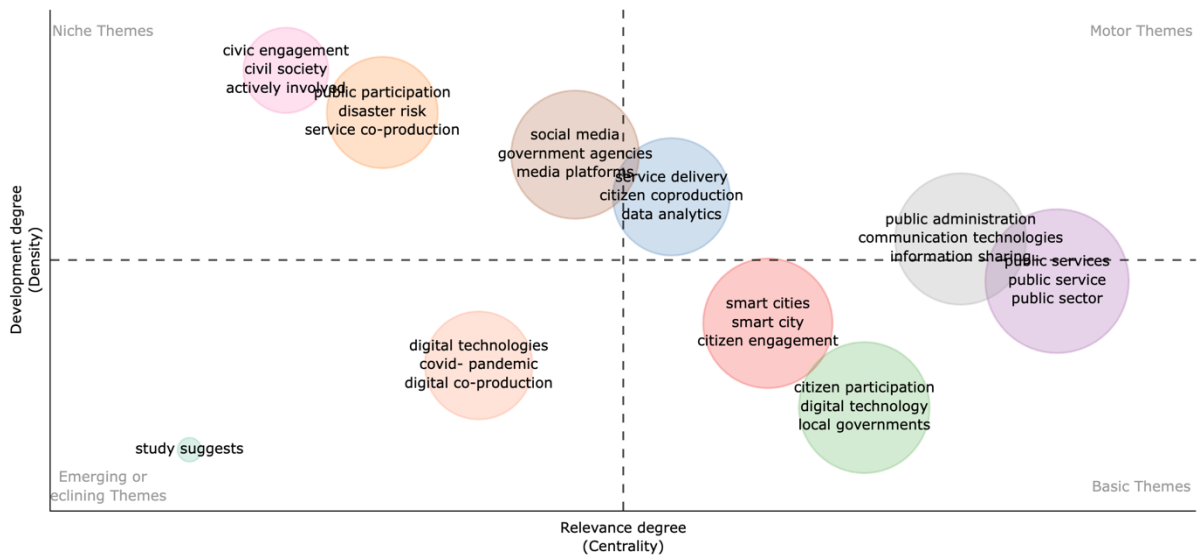
Şekil 4. Kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım çalışmalarına yönelik trend analizi

Çalışmada literatürün kavramsal yapısını değerlendirmek için kullanılan bir diğer bibliyometrik analiz aracı da tematik analiz olmuştur. Tematik analiz genel olarak merkezilik ve yoğunluk oranlarını esas alarak veri setinin, ‘motor, temel, niş ve kaybolan-yükselen temaları’ni irdelemektedir. Burada seçenekler sekmesindeki meta verilerdeki metriklerden yararlanılarak veri setinin tematik analizi yapılmaktadır. Şekil 5’teki sağ üst köşeyi motor temalar oluşturmaktadır. Motor temalar merkezi ve yaygın konumdaki bölümü oluşturduğu için bu temalar, iyi gelişmiş, sıklıkla bir arada bulunan anahtar kelimelerle karakterize edilir ve veri setindeki önemli temaları işaret etmektedir. Sağ alt köşedeki temalar ise konumundan anlaşıldığı üzere, yüksek merkezilik ve düşük yoğunluk içeren temalardır. Dolayısıyla merkezi konuma yakın olduğu için alanda anlamlı fakat gelişme yoğunluğu düşük temalardır. Bir diğer ifade ile o temayı oluşturan terimlerin/anahtar kelimelerin birliktelik sıklığı düşüktür. Sol alt köşe ise hem yoğunluğu hem de merkeziliği düşük temaları içermekte, bu kapsamda bu alanlar

yeni oluşan veya unutulmaya başlamış alanlar olarak araştırmacı tarafından değerlendirilir. Sol üst tarafta bulunan çeyrekteki niş tema olarak adlandırılan kavramlar marjinal ehemmiyeti olan, yoğunluğu yüksek, merkeziliği düşük temalarıdır (Aria & Curcurullo, 2017; Cobo vd., 2011). Bu analizde, özet metriği kullanılmış ve Spinglas kümeleme algoritması seçilmiştir. Şekilde her farklı renk çalışılan kümeleri nitelemektedir. Bu kapsamda “kamu yönetimi” ve bunlarla ilintili olarak “kamusal hizmetler” ve “kamu hizmetleri sunumu” alanyazındaki önemli ve başat temaları oluşturmaktadır. “akıllı kentler ve vatandaş katılımı” ve “vatandaş katılımı, dijital teknoloji, yerel yönetimler” temaları alanda önemli konuma sahip fakat henüz kifayetli düzeyde gelişmemiştir. Bir diğer deyişle, bu konularda yapılacak yeni araştırmaların önemli düzeyde ilgi çekme potansiyeli olduğu görülmektedir. Burada belirgin şekilde “sivil toplum ve aktif katılım” ve “afet riski, hizmetlerin ortak yapımı, kamu katılımı” temaları marjinal temaları oluşturmaktadır. Dolayısıyla alanyazının gelişmesiyle birlikte niş temalar özelinde farklı ekollerin oluşabileceği anlaşılmaktadır. Yine belirgin bir şekilde “Covid-pandemi” teması alanyazında artık marjinal ve kaybolan tema olarak değerlendirilebilir. Burada değinilmesi gereken bir diğer küme niş ve motor temaların ortasında yer alan “sosyal medya” ve “kamu hizmet sunumu” temalarıdır. Bu temalar, kamu yönetiminin BİT destekli ortak yapım alanında, hem marjinal hem de önemli temaları olarak değerlendirilebilir.

Şekil 5. Kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım çalışmalarının tematik analizi

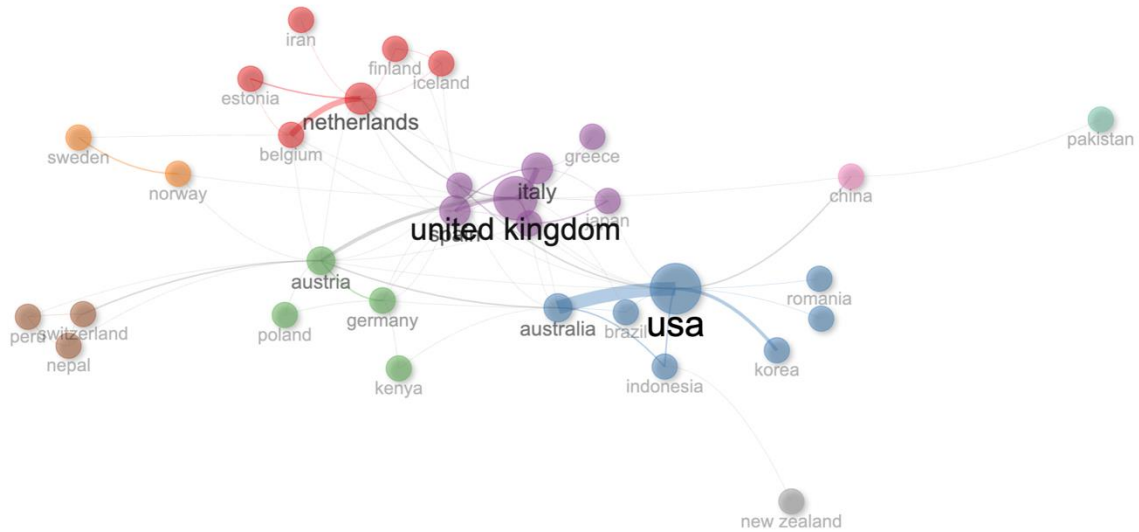
3.3. Sosyal ve entelektüel yapıya ait bulgular

Kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım çalışmalarında yazarların çalıştığı kurumların ülkelerine göre iş birliği ağını tespit etmek için “ülkexülke” matrisi oluşturulmuştur. Ülkelere ait iş birliği ağındaki düğümlerin iriliği, ülkelerin yayın sıklığı ile doğru orantılı olmakla birlikte

eş renkteki düğümler bu ağın içindeki grupları simgelemektedir. Düğümler arasındaki bağlantı çizgilerindeki kalınlık da ilişki sayısı ile yine doğru orantılıdır. Analizde ‘automatic layout’ serimi, ‘association’ normalleştirilmesi ve ‘walktrap’ kümeleme algoritması tercih edilmiştir.

Şekil 6’da izlendiği üzere 9 farklı küme oluşumu meydana gelmiştir. En çok iş birliği yapan ülkelerin ABD ve Birleşik Krallık olduğu gözlenmektedir. Burada Avrupa ülkelerinden Hollanda’nın alanyazındaki yayın sıklığı dikkat çekicidir. ABD’nin en yoğun iş birliğini Avustralya’yla, Birleşik Krallığın, İtalya ile, Hollanda’nın ise en yoğun Belçika ile iş birliği kurduğu tespit edilmiştir.

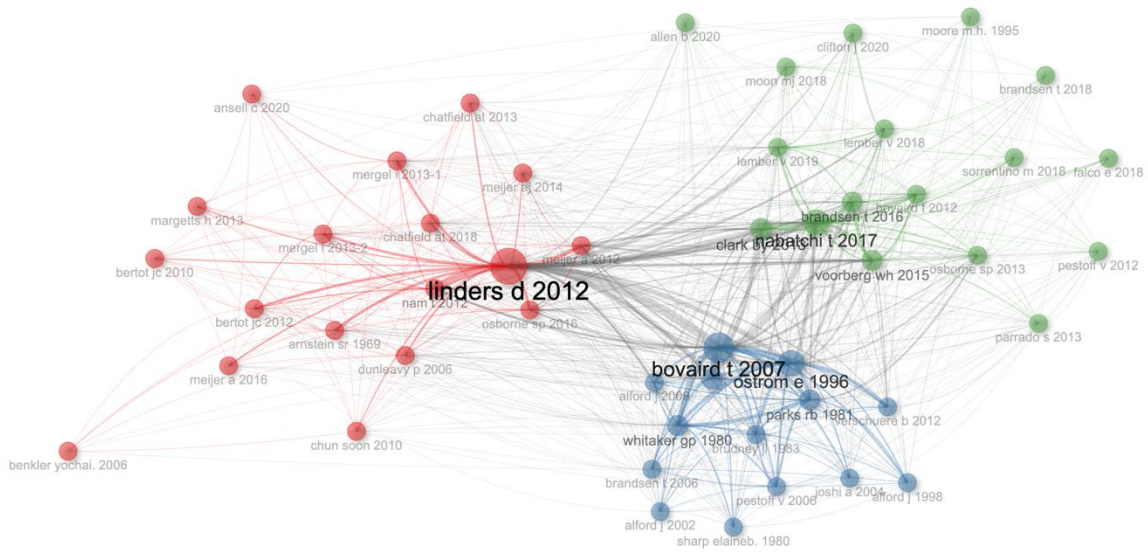
Şekil 6. Ülkelere ait iş birliği ağı

Entelektüel yapıya yönelik doğrudan atıf ve birlikte atıf ağ analizi, bilimsel araştırmaların kümülatif geleneğini, alanyazındaki ekolleri ve entelektüel yapıya yönelik durumu, sistematik şekilde sunmaya yardımcı olmaktadır (Small, 1978; Culnan, 1986). Birlikte atıf ağ analizi makalelerin kaynakçalarında geçen iki ortak çalışmanın birlikte atıf alma esasına dayanmaktadır (Small, 1973). Entelektüel yapıyı anlamada yayınların (örn. Dergilerin) ortak atıf analizi araştırma konularını ve eğilimlerini belirlemede de yardımcı olmaktadır (Cobo vd., 2011). Çalışmada bu analiz için Louvain kümeleme algoritması seçilmiş, 50 düğüm yani çalışma tercih edilmiştir. Her renk farklı kümeleri simgelemekte, kümelerdeki düğümler makalelerin birlikte atıf aldığı belirtilmektedir. Düğümler arasındaki bağlantıların kalınlığı, çalışmaların birlikte atıf alma ilişkisi yoğunluğunu ifade ederken, düğümün iriliği atıf sayısı ile

doğru orantılıdır. Şekil 7 irdelendiğinde üç farklı küme ortaya çıkmıştır. Arasındalık değerine bakıldığında da mavi kümenin en etkin makalesinin Bovaird (2007)'un olduğu görülmüştür. Kırmızı kümenin en etkin makalesi ise Linders (2012)'e, yeşil kümenin en etkin makalesi de Nabatchi vd. (2017)'ye aittir. Mavi kümede yer alan Ostrom (1996) ve Meijer (2011)'in çalışmaları; yeşil kümede yer alan Clark vd. (2013)'nin ve Voorberg vd. (2015)'nin yayınları, diğer çalışmalara kıyasla daha yüksek arasındalık değerine sahiptir (bkz. Tablo 7). Birlikte atıf mertiklerinde arasındalık değerlerine göre Bovaird (2007) ve Linders (2012)'in alanyazında etkin olduğu görülmektedir. Ortak yapım kavramının kamu yönetiminde ortaya çıkmasında Parks vd. (1981) ve Ostrom (1996)'un çalışmaları önemlidir. Ancak Bovaird (2007)'in 'Beyond Engagement and Participation: User and Community Coproduction of Public Services' adlı çalışmasının alanda etkili olmasında, çalışmanın, kamu hizmetlerinin ortak yapımını, yönetim yaklaşımları açısından ayrıntılı irdelemesi; kavrama, kavramsal açıklık getirmesi; kamu hizmetlerinin ortak yapım girişimlerinin faydalarını açıklaması ve alanyazına çalışmalarıyla birçok katkı sağlaması gibi nedenler sayılabilir.

Şekil 7. Birlikte atıf analizi

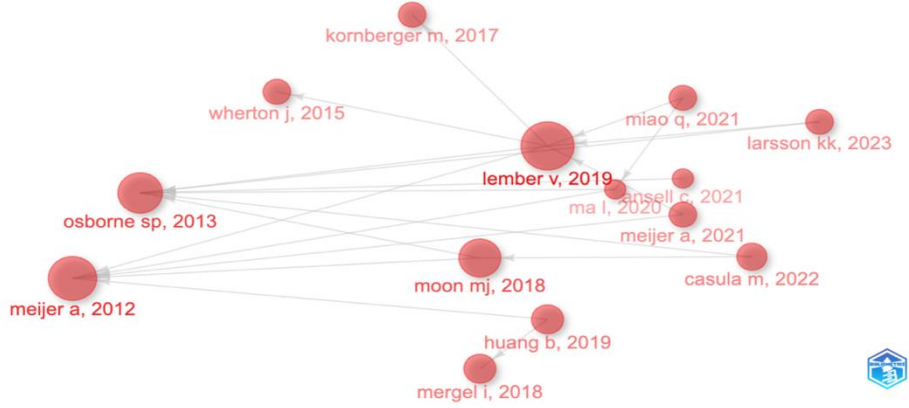

Tablo 7. Birlikte atıf analizi metrikleri

Çalışmalar	Küme	Arasındalık	Yakınlık	PageRank
Bovaird, T. (2007)	2	153,963	0,016	0,044
Linders, D. (2012)	1	122,405	0,015	0,058
Nabatchi, T. (2017)	3	58,719	0,015	0,04
Ostrom, E. (1996)	2	56,897	0,015	0,038
Meijer, A. (2011)	2	43,93	0,015	0,029
Clark, B. (2013)	3	38,676	0,015	0,029
Voorberg, W. (2015)	3	33,556	0,014	0,027
Whitaker, G. (1980)	2	20,939	0,014	0,032
Parks, R. (1981)	2	20,551	0,014	0,031
Alford, J. (2009)	2	17,706	0,014	0,021

Doğrudan atıf analizi, yayınların diğer araştırmacılar tarafından kaynak olarak kullanılmasına bağlı olan, sonraki çalışmaları nasıl beslediği veya etkilediği hakkında bilgi sunan bir analiz türüdür. Bir diğer ifadeyle, belirli zaman diliminde, bir çalışmanın önceki çalışmaya yaptığı atıfların değerlendirmesini göstererek, birbirinden etkilenen çalışmaları görselleştirmeye yarayan bir analiz türüdür (Garfield, 2014; Aria & Curcurullo, 2017). Şekil 8’de her daire bir çalışmayı, çalışmalar arasındaki bağlantılar ise bir çalışmadan diğerine yapılan atıfı temsil etmektedir. Burada belirgin olarak alanyazının, Osborne & Strokosh (2013) ve Meijer (2012)’in entelektüel birikiminden beslendiği söylenebilir. Buna ek olarak, Lember (2019)’in alanyazını iyi değerlendirdiği de ifade edilebilir.

Şekil 8. Doğrudan atıf analizi

SONUÇ VE ÇIKARIMLAR

Bu çalışmada kamu yönetiminde çatı bir kavram olarak kullanılan elektronik vatandaş katılımı modellerinden dijital ortak yapım modeline yönelik bilimsel haritalama ve sistematikleştirilmiş literatür taraması yapılmıştır. Bu kapsamda bibliyometrik analizler dahilinde bu alandaki kavramsal, betimsel, sosyal ve entelektüel yapıya bakılmıştır. Kamu yönetiminde en üst düzey katılım modellerinden biri olan BİT destekli ortak yapım çalışmalarındaki betimsel durum tanımlanmış, kavramsal yapı ağaç haritalama, trend konular, tematik haritalama ile analiz edilmiş ve entelektüel yapı, birlikte ve doğrudan atıf analizi ile irdelenmiştir.

Betimsel olarak alandaki çalışmaların, teknoloji ve sosyal medyanın gelişimine paralel hükümetlerin BİT destekli ortak yapımı teşvik edici girişimleriyle 2011 yılında başladığı söylenebilir. Bu alandaki çalışmalar özellikle 2020 yılından itibaren alanda ilgi görmüştür denilebilir. 2020 yılında bu alandaki çalışmalarda dramatik bir düşüş gözlenmiştir. Bu düşüşün nedenlerinden biri, 2019 yılında ortaya çıkan küresel Covid-19 salgının saha çalışmalarına ve psikolojiye yönelik olumsuz etkileri olabilir. Yazarların kurumları esas alınarak yapılan analizde de en çok atıf alan ülkenin ABD olduğu görülmektedir. Ardından yine Anglosakson ülkelerden Birleşik Krallık ve Avrupa ülkelerinden Hollanda bu alanda en çok atıf alan ülkelerdendir. Burada Hollanda'nın alandaki entelektüel yapıyı destekleyecek araştırmacıları barındırmasında önemi büyüktür denilebilir. En çok atıf olan kaynağın GIQ dergisinin olmasında, derginin e-devlet ve BİT'de yaşanan gelişimlerin kamu yönetimine yansımalarına

yönelik konulara ilgi duymasının etkisinin olduğu söylenebilir. Öyle ki ‘Public Administration Review’ dergisinin, kamu yönetimi alanında kurumsallaşmış köklü bir dergi olmasına ve bu alandaki yayınlara erken başlamasına rağmen, GIQ kadar bu alana katkı sağlamamıştır. Çalışmada dikkat çeken bir diğer saptama, Linders’in (2012) çalışmasının hem genel atıf sayısında hem de birlikte atıf analizi metriklerinde belirgin şekilde öne çıkmasıdır. Bir diğer anlamda, Linders’in (2012) çalışması, alanda hem en çok atıf alan yayın olması hem de birlikte atıf analizinde yüksek değerlere sahip olması açısından değerlidir. Linders (2012), “From e-government to we-government: Defining a Typology for Citizen Coproduction in the age of Social Media” adlı çalışmasında e-demokrasi ekseninde özellikle kamu yönetiminde, teknoloji ve ortak yapım ilişkisini irdeleyerek, ortak yapım tipolojilerini irdelemiştir. Linders (2012), vatandaşın ortak yapım sürecine katkılarını planlama, sağlama-uygulama, denetim-değerlendirme olarak üç farklı kategoride ele almıştır. Bu kategorilerde farklı ortak yapım ilişkilerini irdelemiş ve farklı ortak yapım türlerine yönelik somut örnekler vermiştir. Çalışmanın alanyazında görece erken kaleme alınması, teknoloji-ortak yapım ilişkisine yönelik farklı tipolojilerden bahsetmesi ve somut örneklerle bu tipolojileri desteklemesi alanyazında etkin olmasının önemli saikleri olarak açıklanabilir. Yine Osborne ve Stokosch (2013)’un ‘It Takes Two to Tango? Understanding the Coproduction of Public Services by Integrating the Services Management and Public Administration Perspectives’ adlı çalışmalarının genel atıf sayısının yüksek olmasında ve alanyazının aynı çalışmanın entelektüel birikiminden faydalanmasında, çalışmalarının alanda nispeten eski olması, “tüketici ortak yapım, katılımcı ortak yapım ve güçlendirilmiş ortak yapım” olarak üç farklı ortak yapım türünü alana kazandırmış olması ve 2013 yılında ortak yapımın arttırılması açısından BİT’in önemine özellikle vurgu yapmasının etkili olduğu söylenebilir. Buna ek olarak, özellikle Osborne’un alanyazına önemli katkılar yapması, alanyazında etkili olmasında önemli bir etkendir denilebilir. Alanyazının entelektüel birikiminden beslenen ve yerel atıf sayısı ikinci en yüksek değere sahip, bir diğer önemli çalışma Meijer’in (2012) “Co-production in an Information Age: Individual and Community Engagement Supported by New Media” adlı çalışmasıdır. Çalışmanın yine alanda eski olması, Meijer’in (2012) alana önemli katkılar yapması ve 2012 yılında vatandaş ve devlet arasında ortak yapım ilişkilerinde, yeni medyanın rolünü ülke uygulamaları ile değerlendirmesinin etkili olduğu ifade edilebilir.

Kavramsal olarak kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım alanında çalışılan baskın veya yaygın temaların ise e-devlet, sosyal medya teknolojileri, akıllı kentler, kamu hizmetleri ve acil durum yönetimi olduğu söylenebilir. Buna ek olarak, kamu yönetiminde BİT destekli ortak

yapım çalışmalarında anahtar kelime olarak kamu değeri ve (e)yönetişim yaklaşımlarının kullanıldığı görülmüştür. Bu anlamda, bazı BİT destekli ortak yapım çalışmalarında, kamu yönetimindeki bu iki yaklaşımın, görünür olarak ele alındığı tespit edilmiştir. E-katılım girişimlerinin kamu değeri yaratması (Karkın & Cezar, 2024), kamu yönetiminde, kamu değeri ve ortak yapım girişimlerine yönelik çalışmaların artacağını da işaret edebilir. Kullanılan teknolojilerin kavramsal yapısı irdelendiğinde ‘sosyal medya teknolojileri, büyük veri, nesnelerin interneti, blokzinciri’ anahtar kelimelerinin alanyazında seçildiği görülmüştür. Alanyazında, kamu hizmetlerinin üretiminde sosyal medyanın önemli bir tema ve trend konu olduğu görülmektedir. Sosyal medyanın, vatandaş ve devlet arasında önemli bir teknoloji aracı olduğu hesaba katılırsa, kavramın, kamu yönetimindeki ortak yapım çalışmalarında önemini korumaya devam edeceği söylenebilir. Acil durum yönetiminde de kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde teknolojik gelişmeler, vatandaş ve devlet arasındaki iletişimi kolaylaştırmaktadır. Yapılan analizde acil durum yönetimi, alanda trend temalar arasında yer almaktadır. Acil durumlarda devlet ve onun kurumlarının hızlı hareket etmesi büyük önem arz etmektedir. Saniyelerin önem kazandığı acil durum yönetiminde teknolojinin sağladığı hızlı iletişimin, vatandaşları kamu hizmetlerinin iyileştirilmesinde ve sunulmasında önemli bir ortak haline getirdiği söylenebilir. Bu anlamda, ileride de bu iş birliğinin önem kazanacağı dikkate alınır, alanyazında, ‘acil durum yönetiminde ortak yapım’ temasının, trend konu olarak devam edeceği tezahür edilebilir. Buna ek olarak hem acil durum yönetiminde hem de kent yönetiminde, vatandaş ve devlet arasında iş birliği önem kazandıkça yerel yönetimlerin alanyazında önemli bir aktör olacağı ve akıllı kentler temasının motor tema olarak yaygınlaşacağı da ön görülebilir. Burada değinilmesi gereken bir diğer konu, e-devlet kavramının özellikle demokrasi ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte yaşadığı fonksiyonel değişimdir. İlgili literatürde, e-devlet kavramının dijital devlet gibi farklı kavramlarla ele alındığını göstermektedir. Örneğin, Dijital devlet kavramı, e-devlet kavramının e-katılım, e-yönetişim, e-demokrasi gibi yönlerini vurgulayan bir temadır ve günümüzde bu kavramın literatürde kullanımı yaygınlaşmaktadır (bkz. Saylam, 2021). Kamu yönetiminde dijital ortak yapım girişimlerinde, e-devlet önemli bir aktördür. Bu aktörün, katılım ve yönetişim yönüne yapılan vurgu arttıkça, ‘dijital devlet (veya başka bir adla) ve ortak yapım’ çalışmalarının da yaygınlaşacağı çıkarımı olasıdır.

Bu çalışma, kamu yönetiminde BİT destekli ortak yapım çalışmalarına yönelik bibliyometrik teknikler kullanarak alanyazının genel bir resmini çizmeyi, alanyazındaki eğilimleri göstermeyi ve bu konu ile ilgilenecek araştırmacılara yön göstermeyi amaçlamıştır. Özellikle Türk kamu

yönetimi alanında bibliyometrik tekniklerin yenilikçi olması ve alanla ilgili genel eğilimi göstermesi açısından değerlidirler. Türk kamu yönetiminde, BİT destekli ortak yapım girişimlerine yönelik çalışmalar da sınırlıdır. Bu anlamda çalışma ile hem yabancı hem de Türkçe alanyazındaki boşluk bir nebze giderilmeye çalışılmıştır. WoS veri tabanı en büyük veri tabanlarından biri olmasına rağmen bu konu üzerinde yoğunlaşan indekslenmemiş dergiler de bulunabilir. Dolayısıyla bu veri tabanlarındaki çalışmalar değerli ve çalışmaların analiz edilmesi de anlamlı olabilir. Analiz sonucunda ortak yapım kavramı ile ilişkilendirilen e-katılım modellerinin ortak yaratım, kitle kaynak ve ortak dizayn olduğu tespit edilmiştir. Yeni çalışmalar, bu katılım modelleri ile önemli temaları ele alıp, sistematik literatür analizleri gerçekleştirebilir (örn. Ortak dizayn ve kent yönetimi). Bibliyometrik analiz tekniği, yine ifade edilebileceği gibi alanyazının tepeden bakışına yönelik genel portreyi sergilemektedir. Bu bağlamda, yukarıda bahsi geçen temalar ve çıkarımlara yönelik, alanyazındaki özel odaklar tespit edilebilir (örn. alanyazındaki önemli temalara yönelik ortak yapım girişimleri veya diğer e-katılım modelleriyle bu temalara yönelik çalışmalar analiz edilebilir) ve bu spesifik konular ekseninde farklı sistematik literatür analizleri gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Adnan, M., Ghazali, M., & Othman, N. Z. S. (2022). E-Participation within the context of e-government initiatives: a comprehensive systematic review. *Telematics and Informatics Reports*, 8, 100015.
- Almeida, G., Cappelli, C., Maciel, C., & Mahecha, Y. (2018). *Co-production of digital services: definitions, frameworks, cases and evaluation initiatives - findings from a systematic literature review*. In Kö, A. & Francesconi, E. (Eds). *Electronic government and the information systems perspective*, (pp. 3-19). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-98349-3_1.
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
- Arruda, H., Silva, E. R., Lessa, M., Proença Jr, D., & Bartholo, R. (2022). VOSviewer and bibliometrix. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 110(3), 392.
- Atabay, E., & İçigen, E. (2021). *Turizm fotoğraf keşfinde kullanılan yenilikçi yöntemlere panoramik bir yolculuk*. İç. C. Cobanoğlu, E.G. Kucukaltan, M. Tuna, A. Basoda & S. Dogan (Eds.). *Daha iyi bir dünya için turizm*, (ss. 504-515). M3 Publishing.
- Avritzer, L. (2009). *Participatory institutions in democratic Brazil*. Johns Hopkins University Press.
- Bonsón, E., Royo, S., & Ratkai, M. (2015). Citizens' engagement on local governments' Facebook sites. An empirical analysis: The impact of different media and content types in Western Europe. *Government Information Quarterly*, 32(1), 52-62.
- Bovaird, T. (2007). Beyond engagement and participation: user and community coproduction of public services. *Public Administration Review*, 67 (5), 846-860.
- Brandsen, T., & Honingh, M. (2015). Distinguishing different types of coproduction: a conceptual analysis based on the classical definitions. *Public Administration Review*, 76(3), 427– 35.
- Castelnovo, W., Misuraca, G., & Savoldelli, A. (2016). Smart cities governance: The need for a holistic approach to assessing urban participatory policy making. *Social Science Computer Review*, 34(6), 724-739.
- Chatfield, A. T., Scholl, H. J. J., & Brajawidagda, U. (2013). Tsunami early warnings via Twitter in government: Net-savvy citizens' co-production of time-critical public information services. *Government Information Quarterly*, 30(4), 377-386.
- Clark, B. Y., Brudney, J. L., & Jang, S. G. (2013). Coproduction of government services and the new information technology: Investigating the distributional biases. *Public Administration Review*, 73(5), 687-701.
- Clifton, J., Díaz Fuentes, D., & Llamosas García, G. (2020). ICT-enabled co-production of public services: Barriers and enablers. A systematic review. *Information Polity*, 25(1), 25-48.

- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402.
- Criado, J. I., Gil-García, J. R. (2019). Creating public value through smart technologies and strategies. *International Journal of Public Sector Management*, 32, 438–450.
- Culnan, M.J. (1986). The intellectual development of management information systems, 1972–1982: a co-citation analysis. *Manage. Sci.* 32 (2), 156–172.
- Garfield, E. (2004). Historiographic mapping of knowledge domains literature. *Journal of Information Science*, 30(2), 119-145.
- Ellegaard, O., & Wallin, J.A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?. *Scientometrics*. 105, 1809-1831.
- Garlatti, A., Fedele, P., Iacuzzi, S., & Garlatti Costa, G. (2019). Coproduction and cost efficiency: a structured literature review. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 32(1), 114-135.
- García, M. M., & Parejo, P. S. (2019). Decide Madrid: A case study on the use of an online platform for participatory budgeting. *International Journal of Public Administration in the Digital Age*, 6(3), 45-60.
- Holzer, M., & Kim, S. T. (2007). Digital governance in municipalities worldwide: a longitudinal assessment of municipal websites throughout the world. *Public Administration Review*, 67(6), 872-885.
- Karkin, N., & Cezar, A. (2024). The generation of public value through e-participation initiatives: A synthesis of the extant literature. *Government Information Quarterly*, 41(2), 101935.
- Lawani, S. M. (1981). Bibliometrics: Its theoretical foundations, methods and applications. *Libri*, 31(1), 294-315. <https://doi.org/10.1515/libr.1981.31.1.294>.
- Lember, V., Brandsen, T., & Tönurist, P. (2019). The potential impacts of digital technologies on co-production and co-creation. *Public Management Review*, 21(11), 1665-1686.
- Li, K., Rollins, J., & Yan, E. (2018). Web of Science use in published research and reviewpapers 1997–2017: A selective, dynamic, cross-domain, content-based analysis. *Scientometrics*, 115, 1-20. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2622-5>
- Linders, D. (2012). From e-government to we-government: Defining a typology for citizen coproduction in the age of social media. *Government Information Quarterly*, 29(4), 446–454.
- Loeffler E. (2021). *The four co's: co-commissioning, co-design, co-delivery and co-assessment of public services and outcomes through traditional and digital mechanisms*. In E. Loeffler (Ed.). *Co-Production of Public Services and Outcomes* (pp. 75-176). Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-55509-2_3.

- Loeffler, E., & Bovaird, T. (2018). *From participation to co-production: widening and deepening the contributions of citizens to public services and outcomes*. In E. Ongaro, & S. Van Thiel (Eds.). *The palgrave handbook of public administration and management in Europe*, (pp. 403-423). Palgrave Macmillan.
- Meijer, A. J. (2011). Networked coproduction of public services in virtual communities: From a government-centric to a community approach to public service support. *Public Administration Review*, 71(4), 598-607.
- Meijer, A., & Boon, W. (2021). Digital platforms for the co-creation of public value. *Policy and Politics*, 49(2), 231-248. <https://doi.org/10.1332/030557321X16115951032181>.
- Meijer, A.J. (2012). Co-production in an Information Age: Individual and Community Engagement Supported by New Media, *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 23(4), 1156–1172.
- Mergel, I. (2018). Open innovation in the public sector: drivers and barriers for the adoption of Challenge.gov. *Public Management Review*, 20(5), 726-745.
- Mu, R., Wang, Y., & Song, H. (2022). How does technological system design affect value creation? A systematic literature review of digital co-production. *Global Public Policy and Governance*, 2(4), 400-426.
- Nabatchi, T., Sancino, A., & M. Sicilia (2017). Varieties of participation in public services: the who, when, and what of coproduction. *Public Administration Review*, 77(5), 766–76.
- Nabatchi, T., Sancino, A., & Sicilia, M. (2017). Varieties of participation in public services: the who, when, and what of coproduction. *Public Administration Review*, 77(5), 766–76.
- Nawi, H. M., Sapiai, N. S., Ishak, F. M., Mustapha, W. M. B. W., Arifin, N. B., & Zawawi, T. M. Z. bin M. (2021). A bibliometric analysis on e-participation. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(9), 1201–1215.
- Nieuwenhuizen W., & Meijer, A. (2021). ICT-Based *co-production: a public values perspective*. In Loeffler E. & Bovaird T. (Eds.). *The palgrave handbook of co-production of public services and outcomes*, (pp. 577-594). Palgrave Macmillan.
- OECD (2003). *Promise and problems of e-democracy, challenges of online citizen engagement*. OECD Publishing.
- Osborne, S. P. (2006). The new public governance?. *Public Management Review*, 8(3), 377-387.
- Osborne, S. P., & Strokosch, K. (2013). It takes two to tango? understanding the coproduction of public services by integrating the services management and public administration perspectives, *British Journal of Management*, 24.
- Ostrom, E. (1996). Crossing the great divide: coproduction, synergy and development. *World Development*, 24(6), 1073 – 87.

- Palumbo, R., & Manesh, M. F. (2023). Travelling along the public service co-production road: a bibliometric analysis and interpretive review. *Public management review*, 25(7), 1348-1384.
- Parks, R.B., Baker, P.C., Kiser, L., Oakerson, R., Ostrom, E., Ostrom, V., & Wilson, R. (1981). Consumers as coproducers of public services: some economic and institutional considerations. *Policy Studies Journal*, 9(7), 1001-1011.
- Ramirez, R. (1999). Value co-production: intellectual origins and implications for practice and research. *Strategic Management Journal*, 20 (1), 49 – 65.
- Rose, J., & Saebo, Ø. (2010). FixMyStreet: An analysis of citizen engagement in the UK. *Government Information Quarterly*, 27(3), 288-295.
- Santamaría-Philco, A., Cerdá, J. H. C., & Gramaje, M. C. P. (2019). Advances in e-participation: a perspective of last years. *Ieee Access*, 7, 155894-155916.
- Saylam, A. (2021a). Kamu yönetiminde bir e-katılım modeli olarak bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) destekli kitle kaynak kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 39(2), 271-287.
- Saylam, A. (2021b). *Kamu yönetiminde bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) destekli yaygın katılım modelleri: BİT destekli ortak yapım üzerinden bir inceleme*. İç A. Saylam (Eds.). Kamu yönetiminde elektronik vatandaş katılım (ss. 103-137). Gazi Kitabevi.
- Saylam, A. (2022). E-devlet kavramının dijital devlet ve elektronik/dijital yönetim kavramları ekseninde değerlendirilmesi. *Third Sector Social Economic Review*, 57(3), 2130-2149.
- Shaikh, A. K., Ahmad, N., Khan, I., & Ali, S. (2021). E-Participation within E-government: a bibliometric-based systematic literature review. *International Journal of Electronic Government Research (IJEGR)*, 17(4), 15-39.
- Small, H.G., (1973). Co-citation in the scientific literature: a new measure of the relationship between two documents. *J. Am. Soc. Inf. Sci.* 24, 265–269.
- Small, H.G., (1978). Cited documents as concept symbols. *Soc. Stud. Sci.*, 8 (3), 327–340.
- Steinbach, M., Sieweke, J. & Stefan Süß (2019). The diffusion of e-participation in public administrations: A systematic literature review. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 29(2), 61-95, DOI: 10.1080/10919392.2019.1552749.
- Thelwall, M. (2008). Bibliometrics to webometrics. *Journal of Information Science*, 34(4), 605-621. <https://doi.org/10.1177/016555150708723>.
- United Nations (2008). *UN E-Government Survey 2008*. UN Publishing.
- United Nations (2014). *E-Government Survey 2014*. UN Publishing.
- Voorberg, W.H., Bekkers, V. J. J. M., & Tummers, L. G. (2015). A systematic review of co-creation and coproduction: embarking on the social innovation journey. *Public Management Review*, 1333-1357, doi:10.1080/14719037.2014.930505.

- Zavattaro, S. M., French, P. E., & Mohanty, S. D. (2015). A sentiment analysis of US local government tweets: The connection between tone and citizen involvement. *Government Information Quarterly*, 32(3), 333-341.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429- 472.